

EDWIN KLESSA – TRZCIANKA

BIBLIOTEKA PARAFIALNA W TRZCIANCE

Trzcianka to 17. tysięczne miasto zlokalizowane w północnej części woj. wielkopolskiego. Położone jest wśród gęsto zalesionych terenów przeplatanych wieloma polodowcowymi jeziorami. Do 1945 r. przez ponad 170 lat znajdowało się w granicach państwa niemieckiego. Po II wojnie światowej opuszczone przez dotychczasowych mieszkańców przyjęło Polaków z różnych stron świata. Wspólnie do jednego miasta powojenne losy rzuciły rodaków ze Wschodu (z dzisiejszych terenów Litwy, Białorusi i Ukrainy), z Polski centralnej oraz z pobliskiej Wielkopolski. Niemalą zasługę w scalaniu tego ludzkiego konglomeratu mieli Księża Misjonarze Saletyni, którzy już w październiku 1945 r. przejęli prowadzenie parafii katolickiej.

Przez wiele lat, bo aż do 1997 r. w Trzciance znajdowała się jedyna parafia p.w. św. Jana Chrzciciela z neobarokowym kościołem z początku XX w. usytuowanym na wzniesieniu w centrum miasta. Do parafii należały trzy kościoły filialne w pobliskich wioskach. Dopiero od kilku lat z części dotychczasowej parafii wyodrębniona została druga parafia p.w. Matki Bożej Saletyńskiej prowadzona przez księży diecezjalnych. Do 1992 r. Trzcianka wraz z pobliską Piłą należała do diecezji gorzowskiej, a po reorganizacji oba te miasta znalazły się w obrębie diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej.

Pierwszą inicjatywę utworzenia Biblioteki Parafialnej w Trzciance autor niniejszego referatu zgłosił ówczesnemu proboszczowi w 1976 r. Koncepcja ta została przyjęta i zaaprobowana, lecz została odłożona do czasu zakończenia budowy nowej plebanii – domu zakonnego Księży Misjonarzy Saletynów w Trzciance. Wszystkie posiadane przez parafię w tym czasie pomieszczenia były zajęte przez katechizację prowadzoną przy kościele.

Sierpień 1980 r. przyniósł znane wszystkim zmiany. Religia wróciła do szkół, a dotychczasowe salki katechetyczne oczekiwały na zagospodarowanie.

W tej to sytuacji na przełomie 1982 i 1983 r. prowadzone były prace związane z zorganizowaniem Biblioteki Parafialnej w Trzciance.

Na bazie 1200 książek znajdujących się na plebanii parafii p.w. św. Jana Chrzciciela utworzony został pierwszy księgozbiór.

Kilkuosobowa grupa zajęła się zebraniem całego zbioru, jego segregacją i skatalogowaniem. Fachowej pomocy osobom, które nigdy bibliotekarzami nie były, udzieliła dyrekcja i pracownicy Biblioteki Publicznej w Trzciance. Takie były początki Biblioteki, która 20 kwietnia 1983 r. została uroczystie otwarta i poświęcona przez ś.p. ks. biskupa Wilhelma Plutę w obecności ówczesnego proboszcza ks. Czesława Hałgasa MS. Z dziewięcioosobowego zespołu tworzącego Bibliotekę Parafialną część osób nadal aktywnie uczestniczy w jej funkcjonowaniu.

Osiemnaście lat istnienia biblioteki, to okres różnorodnej działalności w dziedzinie kultury chrześcijańskiej. Szereg form tej działalności wypracowanych zostało na samym początku i pomimo upływu tylu lat jest kontynuowana. W I kwartale każdego roku organizowane są Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej (TKCh), które swoim programem obejmują prelekcje na wybrane tematy, wieczory poetyckie z udziałem autorów, wystawy, filmy, koncerty i konkursy. Można tu przykładowo wymienić kilka znanych osób zapraszanych na spotkania. Były to m.in. poeta i reżyser filmowy Tadeusz Szyma z Krakowa, poeci Ewa Najwer i Andrzej Sikorski z Poznania, piosenkarze Ewa Błoch, Piotr Szczepanik z Warszawy, były wicepremier zaproszony w czasie pełnienia tej funkcji prof. Paweł Łączkowski, hinduski historyk, autor prawie 40. książek z najnowszej historii Polski – Peter Raina z Berlina, a w bieżącym roku przedstawicielki Prymasowskiego Instytutu Kardynała Stefana Wyszyńskiego z Warszawy. Do stałych punktów TKCh należy Konkurs Twórczości Artystycznej o Motywach Religijnych, który angażuje wielu uczestników w aktywnej formie. Co roku na konkurs zgłaszanych jest od 80. do 350. prac wykonanych w różnej technice: rzeźba, malarstwo, malarstwo na szkle, witraże, lalkarstwo, gobeliny, rysunek, linoryt, poezja, fotografia itd. Każdorazowo wystawę prac artystycznych oglądają setki osób, jury dokonuje oceny tych prac, a na spotkaniu z ks. biskupem twórcom wręczane są nagrody książkowe. Obok organizowania TKCh, drugą stałą działalnością zespołu bibliotecznego jest redagowanie od 1983 r. kalendarza parafialnego, który co roku podczas kołеды pozostawiany jest w każdej rodzinie. Ta forma informowania wiernych o planowanych wydarzeniach religijnych roku, o działających przy parafii wspólnotach i o aktualnym składzie osobowym duszpasterzy, przyjęta została również przez nową parafię p.w. Matki Bożej Saleyńskiej.

Biblioteka Parafialna prowadzi także działalność wydawniczą. Wydana została widokówka kościoła p.w. św. Jana Chrzciciela w Trzciance, broszurki: „X lat Biblioteki Parafialnej w Trzciance” (1993 r.), „Z dziejów Parafii w Trzciance” (1995 r.) autorstwa Marcina Hlebionka, „Źródła do dziejów Parafii w Trzciance” (1996 r.) zebrane również przez Marcina Hlebionka oraz biograficzna książka „Apostoł Pięknej Pani” (2000 r.) o pierwszym sa-

letyńskim proboszczu w Trzciance ks. dr. Tadeuszu Ptaku MS napisana przez ks. Piotra Jamioła MS z Krakowa.

Pomiędzy dorocznymi TKCh Biblioteka Parafialna organizuje również różnego rodzaju spotkania i wystawy. Z tych ostatnich niezatarte wrażenie zrobiło kilkadziesiąt dużych rzeźb z drewna wykonanych przez polskiego emigracyjnego rzeźbiarza Józefa Pyrza zamieszkałego od ponad 20. lat w Paryżu. Rzeźby nawiązujące do tematyki starotestamentowej prezentowane były w Muzeum Ziemi Nadnoteckiej im. Wiktora Stachowiaka w Trzciance, w Urzędzie Miasta, w kościele p.w. św. Jana Chrzciciela oraz w kaplicy parafii p.w. MB Saletyńskiej. Tam też dwie z tych rzeźb pozostały na stałe.

Zespół Biblioteki Parafialnej prowadzi także Księgarnię, w której oprócz niezbędnych dewocjonalistów, można zakupić książki o różnej tematyce i regularnie odbierać zaprenumerowaną prasę. Duży wybór książek (ok. 2500 tytułów w sprzedaży) daje możliwość zakupu dobrej, wartościowej i często poszukiwanej pozycji. Uzyskiwana ze sprzedaży marża w pełni przeznaczana jest na zakup książek, prasy, filmów video czy nagrań do Biblioteki, a także na częściowe pokrycie kosztów związanych z organizowaniem TKCh.

Jednak najważniejszą działalnością zespołu bibliotecznego jest prowadzenie samej Biblioteki. Przez 18 lat rozwinęła się do zbiorów: 7000 książek, około 30 tytułów prasy, 600 filmów video, 200 taśm magnetofonowych oraz 80 CD. Wszystkie książki oprawione są przy pomocy elektrycznej zgrzewarki w przezroczystą folię. W każdym woluminie wklejony jest ekslibris Biblioteki, który został zaprojektowany przy okazji prezentowanej w ramach TKCh w 1987 r. wystawy ekslibrisów o motywach religijnych. Biblioteka posiada program komputerowy MAK, który ułatwia znalezienie właściwych pozycji, zwłaszcza gdy czytelnika interesuje konkretny temat bez znajomości tytułu czy autora. Książki są skatalogowane według Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej (UKD), a główne działy w Bibliotece to: religia, beletrystka, historia, filozofia. Jest również dział dotyczący tematyki regionalnej (Trzcianka i okolice), dział ogólny z encyklopediami, leksykonami i katalogami, a także dział dla dzieci. Do ciekawostek bibliofilskich należy zaliczyć kilkadziesiąt książek wydanych przez polskie ośrodki emigracyjne na Zachodzie oraz ok. 500 pozycji „podziemnych” z nieodległych jeszcze czasów, gdy za druk i kolportaż tych książek zapadały wyroki więzienia lub wysokich kar pieniężnych.

Biblioteka utrzymuje kontakty z kilkudziesięcioma wydawnictwami katolickimi, a jej przedstawiciele brali udział we wszystkich Targach Wydawców Katolickich w Warszawie. Stąd też w Bibliotece lub w Księgarni można otrzymać wiele aktualnych pozycji.

Gromadzona w Bibliotece prasa udostępniana jest na miejscu w czytelnicy oraz wszystkie egzemplarze – poza najnowszym numerem – wypożyczane są do domu.

W Bibliotece czynna jest również – na bardzo dogodnych warunkach – wypożyczalnia filmów video, CD i taśm magnetofonowych. Wypożyczalnia działa w ramach ogólnopolskiego Klubu Edukacja 2000, który powstał w Warszawie przy Katolickim Stowarzyszeniu Filmowców. Zlokalizowany w Bibliotece Parafialnej w Trzciance oddział tego klubu zarejestrowany został na 9. pozycji spośród kilkuset oddziałów w całej Polsce.

Biblioteka czuwa nad wysyłaniem do wyznaczonych bibliotek tzw. „egzemplarzy obowiązkowych” wszystkich pozycji wydawanych nie tylko przez siebie, ale także przez obydwie trzcianeckie parafie. Skrupulatnie zbiera i przesyła wychodzące czasopisma parafialne, cotygodniowe biuletyny, plakaty i druki ulotne.

Biblioteka Parafialna jest członkiem Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES od początku jej istnienia. Aktualnie FIDES zrzesza ponad 90 dużych i uznanych bibliotek zakonnych, seminaryjnych i uczelnianych, które stanowią przykład i inspirację do profesjonalnego prowadzenia Biblioteki Parafialnej pomimo jej społecznego charakteru działania. Wykorzystując swoje skromne możliwości Biblioteka starała się angażować w działalność Federacji FIDES m.in. poprzez nieodpłatne wydrukowanie plakatu FIDES dla wszystkich zrzeszonych w niej bibliotek, uczestnictwo w pracach Zarządu FIDES w kadencji w latach 1998–2001, zorganizowanie wyjazdowego posiedzenia Zarządu FIDES w Trzciance oraz współudział w redagowaniu Biuletynu Bibliotek Kościelnych FIDES.

Biblioteka Parafialna w Trzciance posiada własną stronę internetową <http://strony.wp.pl/wp/bibltk>. Na stronie tej przedstawiona jest historia Biblioteki oraz oferta, z jaką Biblioteka wychodzi do osób indywidualnych, a także do innych placówek kulturalnych w mieście. Ponadto na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w dziale „Kultura” przedstawiona jest krótka charakterystyka wszystkich instytucji kulturalno-oświatowych w Trzciance, w tym również Biblioteki Parafialnej.

W swojej działalności, a zwłaszcza przy organizowaniu TKCh, Biblioteka Parafialna współpracuje ze szkołami, Domami Kultury, Muzeum Ziemi Nadnoteckiej im. Wiktora Stachowiaka oraz Biblioteką Publiczną. Swoim zasięgiem obejmuje nie tylko dwie aktualnie istniejące w mieście parafie, ale ponadto prowadzi swoje skromne filie przy kościołach w Nowej Wsi, Niekursku i Straduniu oraz w sąsiednich parafiach: w Kuźnicy Czarnkowskiej i Siedlisku.

W realizację programu Biblioteki Parafialnej zaangażowanych jest ponad 30 osób, które bez żadnego wynagrodzenia, każda według swoich zdolności, umiejętności i czasu, jakim dysponuje, zaangażowana jest w promowanie kultury chrześcijańskiej. Odpowiedzialność, zdyscyplinowanie i pełne zaangażowanie tych osób wynika ze zrozumienia służby, jakiej się podjęli względem Boga, Kościoła i drugiego człowieka.

Wieloletnie wspólne działanie w tej formie ewangelizacji wytworzyło rodzinną atmosferę, która przejawia się we wzajemnej pomocy, w spotkaniach opłatkowych, rocznicowych, imieninowych i wspólnych dorocznych wycieczkach–pielgrzymkach. Od wielu już lat z księdzem proboszczem parafii p.w. św. Jana Chrzciciela odbywają się wspólne kilkudniowe doroczne wyjazdy w różne regiony Polski. W 2001 r. po raz pierwszy zrealizowany został wyjazd poza granice kraju: na Litwę, Białoruś i do Rosji. 19 osób czterema samochodami zwiedziło Wilno, białoruskie parafie prowadzone przez polskich Księża Misjonarzy Saletynów w Widzy, Dryświatach i Witebsku, nawiedziło Katyń oraz rodzinne okolice Adama Mickiewicza: Zaosie, Nowogródek, Nieśwież, Mir i Lidę. Byliśmy również w miejscu stracenia 11. sióstr Nazaretanek z Nowogródka beatyfikowanych w 2001 r. przez Ojca Świętego Jana Pawła II.

Przedstawiając działalność Biblioteki Parafialnej w Trzciance należy podkreślić zawsze sprzyjającą atmosferę, jaka wokół niej tworzona jest przez aktualnego księdza proboszcza i pracujących w Parafii duszpasterzy. Przez 18 lat istnienia Biblioteki naszym działaniom patronowało kolejno 5. księży proboszczów. Należy przy tej okazji wspomnieć również o roli sponsorów wspomagających organizowanie działalności kulturalnej Biblioteki Parafialnej. Nie sposób wymienić wszystkich indywidualnych dobrodziejów i wszystkie instytucje, bez których nie byłby możliwy do zrealizowania podjęty przez Bibliotekę zakres działania. Wypada jednak wymienić wspomagających już od lat: Urząd Miejski w Trzciance, największą firmę przemysłową w mieście - LUBMOR Spółkę z o.o., Restaurację „Złoty Róg” Danuty Czupak, Zakład Rzeźniczo-Wędliniarski Ireny i Zbigniewa Paszki czy Piekarnię WEMAR.

Osiemnastoletnie doświadczenia w prowadzeniu Biblioteki Parafialnej oraz załączona statystyka z zakresu korzystania ze zbiorów bibliotecznych pozwala sprecyzować jeden zasadniczy wniosek. Zainteresowanie książką spada. Również, jeżeli chodzi o prasę – obserwuje się spadek prenumeratorów oraz wypożyczeń. W dobie kultury wizualnej i wielu innych atrakcyjnych ofert, jakie daje życie, nawyk czytania nie przychodzi sam. Stałe uzupełnianie swoich wiadomości z życia Kościoła, kształtowanie postaw chrześcijańskich w życiu społecznym i politycznym, czy wreszcie stała i bieżąca katecheza powinny być pogłębiane poprzez kontakt z książką i prasą katolicką. Stąd też rozwój czytelnictwa w parafiach winien być przedmiotem troski duszpasterzy, katechetów i laikatu.

Jedną z form takiej troski jest organizowanie sieci bibliotek parafialnych, uaktywnianie istniejących, podnoszenie kwalifikacji obsługi i stałe wzbogacanie ich ofert.

Należy wyrazić nadzieję, że zorganizowane przez KUL Sympozjum pt.: „Biblioteki parafialne i klasztorne” przyniesie przemyślenia i wnioski sprzyjające rozwojowi bibliotek parafialnych w Polsce.

**BIBLIOTEKA PARAFIALNA W TRZCIANCE
 PODSTAWOWE INFORMACJE – PRASA**

31 grudnia 2001 r.

Lp.	Rok	Ilość wypożyczonych czasopism		Ilość wypoży- czających
		Ogółem	w br.	
1.	1983	-	-	-
2.	1984	22	22	x
3.	1985	189	167	x
4.	1986	443	254	x
5.	1987	757	314	x
6.	1988	1.181	424	x
7.	1989	1.737	556	x
8.	1990	2.618	881	x
9.	1991	3.784	1.166	x
10.	1992	4.745	961	44
11.	1993	5.580	835	63
12.	1994	6.354	774	51
13.	1995	7.001	647	51
14.	1996	7.770	769	72
15.	1997	8.352	582	85
16.	1998	8.854	502	66
17.	1999	9.179	325	57
18.	2000	9.578	399	38
19.	2001	10.296	718	50
20.	2002			

**BIBLIOTEKA PARAFIALNA W TRZCIANCE
 PODSTAWOWE INFORMACJE – TV**

31 grudnia 2001 r.

Lp.	Rok	Filmy video				Wypożyczający		
		Ilość zarejestrowanych		Ilość wypożyczonych		Ilość zarejestrowanych		Aktywnych w br.
		narastająco	w tym: w br.	narastająco	w tym: w br.	narastająco	w tym: w br.	
1.	1983	-	-	-	-	-	-	-
2.	1984	-	-	-	-	-	-	-
3.	1985	-	-	-	-	-	-	-
4.	1986	-	-	-	-	-	-	-
5.	1987	-	-	-	-	-	-	-
6.	1988	-	-	-	-	-	-	-
7.	1989	34	34	167	167	41	41	41
8.	1990	41	7	522	355	106	65	83
9.	1991	59	18	1.054	532	190	84	122
10.	1992	67	8	1.566	512	252	62	107
11.	1993	97	30	2.195	629	322	70	118
12.	1994	188	91	3.320	1.125	408	86	154
13.	1995	240	52	4.599	1.279	496	88	170
14.	1996	304	64	5.878	1.085	570	74	176
15.	1997	392	88	7.009	1.131	633	63	175
16.	1998	444	52	7.741	732	687	54	150
17.	1999	539	95	8.408	667	722	35	116
18.	2000	560	21	9.011	603	759	37	119
19.	2001	600	40	9.493	482	792	33	100

**BIBLIOTEKA PARAFIALNA W TRZCIANCE
 PODSTAWOWE INFORMACJE – CD**

31 grudnia 2001 r.

Lp.	Rok	CD				Wypożyczający			
		ilość zarejestrowanych		ilość wypożyczonych		ilość zarejestrowanych		Aktywnych w br.	
		narastająco	w tym: w br.	narastająco	w tym: w br.	narastająco	w tym: w br.		
1.	1983	-	-	-	-	-	-	-	
2.	1984	-	-	-	-	-	-	-	
3.	1985	-	-	-	-	-	-	-	
4.	1986	-	-	-	-	-	-	-	
5.	1987	-	-	-	-	-	-	-	
6.	1988	-	-	-	-	-	-	-	
7.	1989	-	-	-	-	-	-	-	
8.	1990	-	-	-	-	-	-	-	
9.	1991	-	-	-	-	-	-	-	
10.	1992	-	-	-	-	-	-	-	
11.	1993	-	-	-	-	-	-	-	
12.	1994	5	5	5	5	3	3	3	
13.	1995	7	2	20	15	10	7	10	
14.	1996	20	13	59	39	25	15	17	
15.	1997	42	22	131	72	41	16	24	
16.	1998	56	14	174	43	55	14	20	
17.	1999	65	9	215	41	70	15	24	
18.	2000	75	10	240	25	75	5	13	
19.	2001	86	11	252	12	82	7	7	

**BIBLIOTEKA PARAFIALNA W TRZCIANCIE
 PODSTAWOWE INFORMACJE – TM**

31 grudnia 2001 r.

Lp.	Rok	Taśmy magnetofonowe				Wypożyczający		
		ilość zarejestrowanych		ilość wypożyczonych		ilość zarejestrowanych		Aktywnych w br.
		narastająco	w tym: w br.	narastająco	w tym: w br.	narastająco	w tym: w br.	
1.	1983	-	-	-	-	-	-	-
2.	1984	-	-	-	-	-	-	-
3.	1985	-	-	-	-	-	-	-
4.	1986	-	-	-	-	-	-	-
5.	1987	-	-	-	-	-	-	-
6.	1988	-	-	-	-	-	-	-
7.	1989	32	32	46	46	12	12	12
8.	1990	40	8	93	47	28	16	21
9.	1991	60	20	177	84	39	11	18
10.	1992	61	1	222	45	46	7	14
11.	1993	61	-	300	78	63	17	23
12.	1994	65	4	341	41	71	8	14
13.	1995	73	8	374	33	81	10	14
14.	1996	98	25	419	45	99	18	16
15.	1997	128	30	489	70	109	10	26
16.	1998	128	-	516	27	124	15	13
17.	1999	189	61	573	57	133	9	20
18.	2000	190	1	608	35	141	8	13
19.	2001	222	32	669	61	156	15	24

**BIBLIOTEKA PARAFIALNA W TRZCIANCE
 PODSTAWOWE INFORMACJE – KSIĄŻKI**

31 grudnia 2001 r.

Lp.	Rok	Książki				Czytelnicy		
		ilość zarejestrowanych		ilość wypożyczonych		ilość zarejestrowanych		Aktywnych w br.
		narastająco	w tym: w br.	narastająco	w tym: w br.	narastająco	w tym: w br.	
1.	1983	1.321	1.321	606	606	170	170	170
2.	1984	1.640	319	1.663	1.057	289	119	229
3.	1985	1.827	187	2.858	1.195	350	61	223
4.	1986	1.951	124	3.798	940	407	57	175
5.	1987	2.452	501	4.803	1.005	467	60	192
6.	1988	2.676	224	6.184	1.381	575	108	268
7.	1989	3.500	824	7.537	1.353	667	92	255
8.	1990	4.125	625	9.644	2.007	750	83	240
9.	1991	4.400	275	11.732	2.188	838	88	292
10.	1992	4.660	260	13.437	1.705	927	89	263
11.	1993	4.660	-	15.202	1.765	1.034	107	252
12.	1994	4.801	141	16.705	1.503	1.132	98	251
13.	1995	4.987	186	18.521	1.816	1.227	95	271
14.	1996	5.175	188	20.326	1.805	1.306	79	246
15.	1997	5.893	718	22.122	1.796	1.410	104	243
16.	1998	6.179	286	23.462	1.340	1.493	83	233
17.	1999	6.262	83	24.619	1.157	1.660	67	191
18.	2000	6.443	181	25.442	823	1.725	65	160
19.	2001	6.932	489	26.504	1.062	1.791	66	170